

BERNHARD SCHLINK

SELB'İN HİLESİ

ÖZEL DEDEKTİF SELB'İN SERÜVENLERİ II

❤️
CAN

POLİSİYE

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
İLKNUR İĞAN

Bernhard Schlink
SELB'İN HİLESİ
Özel Dedektif Selb'in Serüvenleri II

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Selbs Betrug, Bernhard Schlink

© 1992, Diogenes Verlag AG Zürich

© Can Sanat Yayınları, 2002

Bu kitabın yayın hakları

Akcalı Telif Hakları Ajansı tarafından alınmıştır.

1. basım, 2005

Yayına Hazırlayan: Şebnem Sunar

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi

Kapak Düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Gelengül Çakır

Düzeltili: Fulya Tükel

Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset

İç Baskı: Özal Basımevi

Cilt: Eko Ofset

ISBN 975-07-0520-3

CAN SANAT YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Bernhard Schlink
SELB'İN HİLESİ
Özel Dedektif Selb'in Serüvenleri II

ROMAN

Almanca aslından çeviren
İLKNUR İGAN

CAN YAYINLARI

**BERNHARD SCHLINK'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

SELB'İN YARGISI (Walter Popp) / Özel Dedektif Selb'in Serüvenleri I / *roman*
SELB'İN HİLESİ / Özel Dedektif Selb'in Serüvenleri II / *roman*
SELB'İN ÖLÜMÜ / Özel Dedektif Selb'in Serüvenleri III / *roman*

Özel dedektif Gerhard Selb karakteri, arkadaşları ve kedisi Turbo, ilk kez Bernhard Schlink'in Walter Popp'la ortaklaşa kaleme aldığı *Selb'in Yargısı* adlı romanda görülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Vesikalık Bir Fotoğraf

Bana, zaman zaman babası olmayı arzu ettiğim kız çocuğunu hatırlatmıştı. Parlak gözler, gülmeyi seven bir ağız, çıkık elmacikkemikleri ve omuzlara kadar uzanan gür dalgalı kumral saçlar. Boyu kısa mı uzun mu, şişman mı zayıf mı, duruşu dik mi eğik mi, bütün bunlar fotoğraftan belli olmuyordu. Vesikalık bir fotoğraftı sadece.

Bakanlık bölüm şefi olan babası Salger, bana Bonn'dan telefon etmişti. Aile, aylardan beri Leonore'den haber alamıyordu. Önce beklemekle yetinmişler, sonra arkadaşlarına telefon açıp sormuşlar, en sonunda da polise haber vermişlerdi. Hiçbiri sonuç getirmemişti. “Leo bağımsız bir kızdır ve kendi yolunda yürür, ama telefonla arayarak, ziyaret ederek bizimle ilişkisini her zaman korumuştur. Son günlerde sömestr başlayınca tekrar ortaya çıkacağını umduk. Heidelberg Çevirmenlik Enstitüsü'nde Fransızca ve İngilizce eğitimi görüyor. Ama sömestr başlayalı iki hafta oldu.”

“Kızınız üniversitede kayıt yenilememiş mi?”

Salger, yanıtlarken sinirliydi: “Bay Selb, bir özel dedektife başvurmamın nedeni, araştırmaları onun yapmasını istemem, benim değil. Leo'nun kayıt yenileyip

yenilemediğini bilmiyorum.”

Ona sabırla, Federal Almanya’da her yıl binlerce kişi için kayıp başvurusunda bulunulduğunu ve bunlardan çoğunun kendi isteğiyle ortadan kaybolup sonra yine kendi isteğiyle ortaya çıktığını anlattım. Bu insanların istediği, kendileri için kaygılanan ailelerinden, eşlerinden veya sevgililerinden bir süreliğine uzak kalmaktan başka bir şey değildi. Haklarında herhangi bir şey duyulmadığı sürece aslında kaygı duymaya gerek yoktu. Eğer bir kaza veya bir cürüm gibi kötü bir olay söz konusuysa bu zaten hemen duyulurdu.

Salger bunların hepsini biliyordu. Polis bunları kendisine anlatmıştı zaten. “Leo’nun bağımsızlığına bütünüyle saygılıyım. Yirmi beş yaşında ve artık bir çocuk değil. Mesafeye ihtiyaç duyabileceğini de anlıyorum. Son yıllarda aramızda gerilimler yaşandı. Ama nasıl yaşadığını, ne yaptığını, nasıl olduğunu bilmeliyim. Sizin bir kızınız yok herhalde?”

Bunun onu niye ilgilendirdiğini anlamadım ve sorusunu yanıtlamadım.

“Mesele sadece benim duyduğum kaygı değil, Bay Selb. Eşimin haftalardan beri neler çektiğini bilerseniz... Yani sizden kısa sürede haber bekliyoruz. Bununla birlikte sizin Leo’yla görüşüp onu zor duruma düşürmenizi istemiyorum. Onu aradığımızdan kendisinin de, arkadaş çevresinin de haberi olmamalı. Böyle bir şeyi bütünüyle yanlış anlayabileceğinden korkuyorum.”

Bunlar kulağa hoş gelmiyordu. İnsan, biri elinin altındaysa onu gizlice izleyebilir ya da kaybettiği birini açıkça arayabilir. Ama birini kaybetmişse ve kaybettiği kişiye de çevresine de belli etmeden aramaya çalışıyorsa bu durum pek hayra alamet değildir.

Salger beni sıkıştırmayı sürdürdü: “Dinliyor musunuz?”

“Evet.”

“O halde hemen çalışmaya başlayın ve bana müm-

kün olduğunca çabuk bilgi verin. Telefon numaram...”

“Bay Salger, bu işi kabul etmiyorum. İyi günler.” Telefonu kapattım. Müşterilerimin davranışlarının nazik olup olmayışına aslında aldırmam, neredeyse kırk yıldır özel dedektiflik yapıyorum ve her türden insan gördüm; iyi terbiye almışını, almamışını, çekingenini, kibirlisini, gösterişçisini, korkağını, zavallısını, züppesini. Bir de daha önceleri savcıyken karşılaştıklarım var, yani buldukları konumda olmayı aslında hiç istemeyenler. Ama bütün kayıtsızlığıma rağmen buyurgan bölüm şefi Salger’in altında çalışmak istemezdim doğrusu.

Ertesi sabah tekrar Augusta Meydanı’ndaki büroma gittiğimde Alman Posta İdaresi’nin kapıdaki posta kutusunun kapağının altına sıkıştırılmış küçük sarı bildirim kâğıdını gördüm: “Hemen posta kutunuza bakınız!” Buna hiç gerek yoktu, çünkü mektuplar zaten doğruca eski bir tütüncü dükkânı olan büromun zeminine düşüyordu. İçeride çalışma masam, ardında bir koltuk, önünde iki sandalye, bir evrak dolabı ve bir de salon palmiyesi vardı. Aslında salon palmiyelerinden nefret ederim.

Ekspres mektubun zarfı şişkindi. İçindeki mektubun katları arasına bir tomar yüz marklık banknot sıkıştırılmıştı.

Sayın Bay Selb, telefon konuşmamız sırasındaki, gerek eşimin gerek benim haftalardan beri yaşamakta olduğumuz gerilimden kaynaklanan tutumumu anlayışla karşılamanızı ve bağışlamanızı rica ediyorum. Tatsız bir telefon görüşmesi yüzünden benden yardımınızı esirgemeyeceğinize inanıyorum. Zahmetleriniz karşılığında size şimdiden 5000 mark takdim etmeme izin veriniz. Lütfen yukarıda belirttiğim telefon numarası üzerinden benimle ilişki kurunuz. Gerçi önümüzdeki haftalar boyunca sadece telesekreterle karşılaşacaksınız, çünkü karımı bu bekleyişin

işkencesinden biraz uzaklaştırmak zorundayım. Ancak telesekreterimi sürekli dinleyeceğim ve dilediğinizde sizi arayacağım.

Salger

Çalışma masamın çekmecesinden Sambuca şişesini, kahve kavanozunu ve kadehimi alarak kendime bir içki hazırladım. Sonra koltuğuma oturdum ve dişlerimin arasına gelen kahve tanelerini çıtırdatarak koyu ve yağlımsı sıvıyı gırtlığımdan aşağı yuvarladım. Gırtlığım yandı ve ilk sigaranın dumanı göğsümü acıttı. Eskiden vitrin olan camdan dışarı baktım. Yağmur kalın, gri sicimler gibi boşanıyordu. Trafiğin uğultusu içinde tekerleklerin ıslak asfaltın üzerinde çıkarttıkları gıcırta motorların homurtusunu bastırıyordu.

İkinci kadehten sonra elli adet yüz marklık banknotu saydım. Tıpkı mektupta olduğu gibi üzerinde Salger'in adresi bulunmayan zarfı elimde evirip çevirdim. Salger'in verdiği Bonn şehir kodlu telefon numarasını aradım.

“Şu anda karşınızda 41 17 88 numaralı telefonun telesekreteri var. Dilediğiniz uzunlukta olmak üzere bırakacağınız mesaj 24 saat içinde dinlenecek ve yanıtlanacaktır. Lütfen şimdi mesajınızı bırakınız.”

Bilinmeyen Numaralar Merkezi'ni de aradım ve Bonn'da Salger adına kayıtlı bir telefon bulunmadığını öğrenince de şaşırmadım. Büyük bir ihtimalle telefon rehberine de kayıtlı değildi. Bu tümüyle düzgün bir tutumdu, adam özel alanını koruyordu. Ama kendi özel alanını kendi özel dedektifine karşı korumasının ne anlamı vardı? Hem niçin bana yardımcı olmuyor ve kızının Heidelberg'deki adresini vermiyordu? Ayrıca 5000 mark da çok fazlaydı.

Sonra zarfın içinde başka bir şey daha olduğunu hissettim. Leo'nun fotoğrafı. Fotoğrafı zarftan çıkarttım ve yıllar önce Venedik'ten alıp büroya getirdiğimden beri

Çalışma masamın üzerindeki telefona, telesekretere, dolmakalemime, kurşunkalemlere ve notlara, sigaralara ve akmaęa bekçilik eden taş aslan figürüne yasladım. Ucuz kâğıda basılmış ve fazla ışık kullanılmış bir polaro-id fotoğraftı. Dört-beş yıl önce çekilmiş olmalıydı; Leo, bana sanki artık büyümeye ve bir kız değil de, bir kadın olmaya karar vermiş gibi bakıyordu. Bakışlarında başka bir şey daha vardı: Bir soru, bir beklenti, bir sitem, bir karşı çıkış – ne olduğunu çıkaramadığım, ama beni etkileyen bir şeydi bu.

Gençlik Çeviri Yapıyor

Biri bir yakını için kayıp başvurusunda bulunduğunda ve polislin devreye girmesini talep ettiğinde uygulanan rutin bir prosedür vardır. Birçok nüsha halinde bir protokol hazırlanır, fotoğraf istenir, fotoğraflar protokole ve nüshalarına eklenir, bunlar eyalet polis teşkilatlarına iletilir, oralarda da dosyalanır ve beklenir. Bu işlemler artık arşivlerden çok bilgisayar ortamında dosyalanmaya başladı. Ama öyle ya da böyle, bir şey olana, bulunana veya biri haber verene kadar beklenir. Yalnızca kayıp kişinin yaşı küçükse veya bir suç ihtimali söz konusuysa polis durumu kamuoyuna duyurur. Yetişkinler, eğer yasalarla bir sorunları yoksa, canları ne zaman ve nerede isterse orada kalabilir veya gidebilirler ve bu da polisi ilgilendirmez. Zaten böylesi de daha iyidir.

Kayıp arama işlerinin bana verilmesinin nedeni polisten daha fazla zahmete girmemin beklenmesidir. Heidelberg Üniversitesi'nin öğrenci sekreterliğine telefon açıp Leonore Salger'in artık orada öğrenci kaydı bulunmadığını öğrendim. Kış semestrinde kayıt yapmış olmakla birlikte yaz semestrinde kaydını yenilememişti. "Bunun okulu bıraktığı anlamına gelmesi gerekmez. Bazen öğrenciler kayıt yenilemeyi unuturlar ve bu ancak ödev teslim edecekleri veya sınava girecekleri zaman akıllarına gelir. Hayır, size adresini veremem, şu anda bizde kayıtlı görünmüyor ne de olsa."

Ödev teslim etme konusu aklıma bir şey getirdi – rektörlüğü aradım, beni personel dairesinin yardımcı

olarak çalışan öğrenciler bölümüne bağlamalarını istedim ve Leonore Salger'in onlarda kaydı olup olmadığını sordum.

“Bu bilgiyi isteyen kim acaba? Kişiyeye özel bilgilerin korunmasına ilişkin kurallarımız...” Telefondaki kadın bunları o zavallı tiz sesiyle olabildiğince sert söylemeye çalıştı.

Kişisel bilgilerin korunması kurallarına şans tanımadım. “Memur Mesken Dairesi'nden Selb. İyi günler diliyorum sayın meslektaşım. Şu anda önümde Leonore Salger'in dosyası var ve tasarruf teşviğinin bize hâlâ ulaştırılmadığını görüyorum. Bu sorunu bir an önce gidermenizi sizden önemle rica ediyorum. Açık konuşmam gerekirse şunu anlamış değilim ki...”

“İsim neydi demiştiniz?” Şimdi sesi yönelttiğim suçlama karşısında duyduğu gerilimden tizleşmişti. Bilgilerin korunması kuralı unutulmuştu, dosya aranıp bulundu ve ben bir zafer duygusu içinde Bayan Salger'in şubat ayından bu yana üniversitedeki işinde çalışmadığını öğrendim.

“Nedenini öğrenebilir miyim?”

“Size bunu da söyleyemem.” Sesi şimdi sert çıkıyordu. “Ama Profesör Leider uzatma başvurusu vermedi ve mart ayında da o işe bir başkasını yerleştirdi.”

Kadett'ime atladım ve otobana çıkarak Heidelberg'e yöneldim. Üniversite otoparkında arabamı park edecek boş yer buldum. Çeviri ve Mütercim Tercümanlık Enstitüsü'ne girdiğimde de Prof. Dr. K. Leider'in birinci kattaki bekleme odasını buldum.

“Kimin görüşmek istediğini söyleyeyim?”

“Kültür ve Eğitim Bakanlığı'ndan Selb. Profesörle bir randevum vardı.”

Sekreter randevu defterine baktı, bana baktı, sonra tekrar randevu defterine baktı. “Bir dakika, lütfen,” dedikten sonra yandaki odaya girerek gözden kayboldu.

“Bay Selb?” Profesörler de giderek gençleşiyorlardı.

Bu karşındaki oldukça şık görünüyordu, üzerinde ipek-
liden bir takım elbise, açık renk bir keten gömlek vardı;
bronzlaşmış yüzünde de alaycı bir gülümseme. Beni yan
odadaki oturma grubuna buyur etti. “Ziyaretinizi neye
borçluyuz?”

“*Gençlik Araştırıyor* ve *Gençlik Müzik Yapıyor* proje-
lerinin başarısından sonra Kültür ve Eğitim Bakanlığı
birkaç yıl önce yeni projeler hazırladı ve geçen yıl bun-
lardan *Gençlik Çeviri Yapıyor*’u hayata geçirdi. Geçen yıl
size gönderdiğimiz yazıyı hatırlıyor musunuz?”

Profesör Leider başını iki yana sallamakla yetindi.

“Görüyor musunuz, anımsamıyorsunuz işte. Korka-
rım *Gençlik Çeviri Yapıyor* adlı projemiz geçen yıl okul-
larda ve hatta üniversitelerde bile yeterince ilgi görmedi.
Bu yıldan itibaren proje sorumlusu benim ve üniversite-
lerle ilişkiye özel bir önem veriyorum. Size ve birlikte
çalıştığınız öğrencilere dikkatimi çeken, projeye geçen
yıl katılan öğrencilerden biri oldu, Bayan Salger. Öyle
sanıyorum ki...”

Profesörün yüzündeki alaycı gülümseme silinme-
mişti. “*Gençlik Çeviri Yapıyor* demek? Bunun anlamı
ne?”

“Bu proje de, *Gençlik Araştırıyor*, *Gençlik Müzik
Yapıyor*, *Gençlik İnşaat Yapıyor* gibi örnekler verebilece-
ğim projelerimizin doğal bir devamı öncelikle. Bu arada
1993 yılındaki değerlendirmelere baktığımızda *Gençlik
Çeviri Yapıyor* başlıklı projemizin özellikle önemli bir
rolü olacağını söyleyebilirim. *Gençlik Dini Yaşatıyor* pro-
jesinde teoloji fakülteleriyle sıkı bir işbirliği yaptık, bir
diğerinde de *Gençlik Adalet Dağıtıyor* adıyla hukuk
fakültelerinde. Ne yazık ki sizin fakülte ve enstitüleriniz-
le yeterli işbirliğini şimdiye kadar sağlayamadık. Birkaç
profesörün, bazı öğrencilerin ve Avrupa Birliği Dil Hiz-
metleri Komisyonu’ndan temsilcilerin de yer alacağı bir
danışma kurulu oluşturmayı düşünüyorum. Ben sizi ve
birlikte çalıştığınız öğrencilerinizden Bayan Salger’i

düşündüm.”

“Eğer şunu bilseydiniz... ama bilmiyorsunuz.” Kendisinin bir bilim adamı, bir dilbilimci olduğu, çevirmenlik ve dilmaçlıkla hiç ilgisi bulunmadığı konusunda bana küçük bir söylev verdi. “Günün birinde dilin işleyişini çözdüğümüzde çevirmenlere ve dilmaçlara ihtiyacımız kalmayacak. O günlere iyi kötü nasıl varılacağı konusunda fikir yürütmek bir bilim adamı olarak benim alanıma girmiyor. Benim sorumluluğumu üstlendiğim alanda amaç, dilin işlevselliğinde geçici çözümlere gerek duyulmayacak noktaya varılmasını sağlamaktır.”

Çeviri profesörü olup çevirinin işlevine inanmamak, acaba yaşamın ona oynadığı bir oyun muydu? Açıksözlülüğü için ona teşekkür ettim, eleştirel ve yaratıcı coşkusunu övüp danışma kurulu için temasta kalmayı dilediğimi belirttim. “Peki, öğrencileri temsilen Bayan Salger’i kurula almama ne diyorsunuz?”

“Öncelikle artık benimle birlikte çalışmadığını söylemek isterim. O beni... beni bir anlamda zor durumda bıraktı. Noel tatilinden sonra bir daha işe gelmedi, ne bir açıklama, ne bir özür, öylece ortadan kayboldu. Elbette diğer meslektaşlarıma ve fakülte çalışanlarına da sordum. Bayan Salger bu dönem hiçbir derste görünmemiş. O zaman polise haber verip vermemeyi uzun uzun düşündüm.” Kaygılı görünüyordu ve alaycı gülüşü ilk kez yüzünden silinmişti. Sonra tekrar yerine döndü. “Belki de artık öğrenimden, üniversiteden, fakülteden yorulmuştu – bunu anlayabilirim. Belki de ben biraz alıngan davrandım.”

“Sizce Bayan Salger, *Gençlik Çeviri Yapıyor* projesi için doğru seçim olur muydu?”

“Benimle birlikte çalıştığı halde benim fikirlerimin donukluğundan asla etkilenmedi. Tuttuğunu koparan bir kız, bu meslek için gerekli ifade gücüne sahip titiz bir çevirmen ve birinci sınıflar tarafından da sevilen bir öğrenci temsilcisi. Evet, evet, onu bulabilirseniz kurula

alın ve kendisine selamımı söyleyin.”

Ayađa kalktık ve Leider, beni kapıya kadar geçirdi. Çıkışta sekreterine Bayan Salger’in adresini sordum. Bir kâğıda yazarak verdi: Haeusser Caddesi No 5, 6900 Heidelberg.

BERNHARD SCHLINK

SELB'İN HİLESİ

ÖZEL DEDEKTİF SELB'İN SERÜVENLERİ II

POLİSİYE

Doğru olanı yaptığını inanmak, bazen otoriteye boyun eğmeyi, bazen de karşı çıkmayı gerektirebilir. *Selb'in Hilesi*, bizi bu ahlâksal ikileme baş başa bırakıyor. Nasyonal Sosyalist iktidarın inançlı bir savcısıyken, doğru olanı yaptığını düşünerek savaş tutsaklarını toplama kamplarına götürecek imzaları atan *Selb*, yıllar sonra bir terör sanığını, yargının elinden kaçıracaktır; yanlış olduğunu bile bile, ama yine doğru olanı yaptığını inanarak. **Walter Popp**'la birlikte kaleme aldığı *Selb'in Yargısı*'ndan sonra, dizinin bu ikinci kitabında yoluna tek başına devam eden **Bernhard Schlink**, özel dedektif *Gerhard Selb* karakterini incelikle işliyor. Çözmeye çalıştığı vakanın gizli öznesi olan bir *Selb* var yine karşımızda. Nazi geçmişinin gölgesinden kurtulamayan dedektif, bu serüveninde de karanlık anılarını bilinç düzeyine çıkarmak zorunda kalacak. Çünkü kapattığı her dosya, *Selb*'in kendi gerçeklerine açılan bir kapı.

ISBN 975-07-0520-3

9 789750 705205

<http://www.canyayinlari.com>